

Megjelenik a lap **Temesvárott** minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben, akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap házhozhordásáért rendelést tehetnek a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros, bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethetni helyben a szerkesztőségnél, vagy a helyh. könyvkereskedésekben; vidéken minden cs. kir. postahivatalnál a szerkesztőséghez utasítandó bérmentes levelekben.

Hirdetések mindenközhatalban lévő nyelven fölvételnek. A beigatásért minden három hasábos egyes sorért 4 p. vagy 7 uj krajcárnyi díjszámitatik.

Kiadó hivatal: belváros, bécsi utca Uhrmann Márton műkereskedésében.

Kedd, január 8. 1861.

2. szám.

Negyedik évi folyam.

Történeti visszapillantás az ugynevezett „Szerb Vajdaság“ ügyében.

(Folytatás.)

II-ik Leopold is 1790/1 évben megkoronáztatván a fentebbi biztosító hitlevelet megerősítette és hittet biztositotta. És e szerint ezen koronázási hitlevélben benn áll, hogy az országnak már visszahódított vagy visszahódítandó részeit bekebelíteni fogja, az esküvel pedig kimondta szintén: „hogy az ország határait elidegeníteni, kisebbiteni nem fogjuk.“

Mikép lehetett tehát csak reményleni is, hogy mi Mária Theresia által egyszer már bekebeleztetett, és mire minden király megesküdt, jogosan és maradandóul újra elszakíttatni fog Magyarországtól?

Temes és Torontál megyéknek az 1790/1 20. t. c. e valóságos és feltétlen bekebelítést újra megerősíti, azt határozván, hogy „a temesi kerület vármegyéinek, Temes, Torontál és Krassónak, mint melyek még az 1741. évi 18-ik t. c. által az országba valósággal bekebelezettek, az országos rendek közti helyük és szavazatuk ő kir. felségének legkegyelmesebb beleegyezésével visszaadatik (restituitur).“

És ezen törvényt mind addig fennállónak kell tekintenünk, míg egy hasonló törvény által el nem töröltetik. Ily törvényt pedig csak a koronázott magyar király a magyar országgyűléssel hozhatna. Egyéb régi privilegiumok, patensek, Hof-Kriegs-Rath-Rescriptumok nem változtathatnak annak jogerején, és azért bár mi követeléseknek semmi jogcímet, jogalapot nem kölcsönözhetnek.

Ily biztosító hitlevelek, eskük irányában el kell némulni mind ezekkel ellentétben levő kérésnek, követelésnek.

A fentebbi szempontokból azon állításnak sem lehet helye, hogy „miután ezen részek közös erővel és az összes seregek segítségével foglaltattak vissza, ide nem tartozhatnak; mert a magyar seregek csakugy vérzettek el Belgrád és Bécs alatt, mint feláldozták életüket Buda ostrománál.

És akkor midőn az ausztriai összes seregek Magyarországot a török járom alól felszabadítani közre-

munkáltak, csak saját előbástyaik biztosságáról gondolkoztak és a kereszténység védfalainak felállításán közremunkáltak.

A tett szolgálatokra különösen egy nép sem hivatkozhatik ez országban, mert becsületére legyen mondva az idevaló népeknek, hogy egymást felülmúlták az uralkodó ház iránt tanusított hűségben!

A magyarok megmentették Mária Theresiát és tronját, visszautasították a francia háborúk alatt a nékik tett ajánlatokat és a szépen szerkesztett, szívhez szóló Schönbrunnban pünkösdhavának 15. napján 1809. évben kelt proclamatio lepattogott a magyar nemzetnek a hűség vértjével fedett kebléről, mint falról a borsó.

A tett szolgálatokra hivatkozni nem lehet, mert a hűségnek nagyobb példáját mint a magyar, még egy nemzet sem adta, s hogy voltak egyes pártok az országban melyeket legyőzni kellett, ez mitsem határoz, mert ezek legyőzésére a magyarok magokat is nyújtottak fejedelmeknek segítséget, s e lázadások a szerb nép kebelében is voltak, nevezetesen az ugynevezett szerb felkelés (serbischer Aufstand) 1735-ik évben, mely elnyomatott és fővezetőjük Peter Szegedinatz másképp Pero és több társa Budán aprilhó 4-én 1736-ik évben kivégeztetett.

A lelkes magyar nemzet tett szolgálatára támaszkodva, soha különös jogokat nem kért, hanem mindig csak egy kérelmet ismételt, azt: hogy alkotmánya épségében tartassék.

De mint saját alkotmányának épségét a nemzet fenntartani akarta, úgy ennek és a törvényhozásnak szelleme igazságos akart lenni az országban lakó különösen a szerb népek iránt, ezt bizonyítja azon körülmény is, hogy elhatározta, miszerint ezek kebeléből is alkalmas férfiak a magyar kancelláriánál alkalmaztassanak, hogy ez nem történt nem a nemzet hanem a kormány mulasztása volt, melylyel amaz mint tudjuk annyira küzdött, hogy az országgyűlések csak nem gravaminális országgyűlésekké váltak.

A magyar törvényhozás nem csak hogy elnem ősmerte, hanem megerősítette a szerbek privilegiumait a fentebbi 1791-ik évi 27. t. c. által, mely mondja:

„Egyébiránt ő felségének papjaik, szentegyházuk, vallásuk, melynek teljesen szabad gyakorlatával élnek, alapítványaik, nevelő intézeteik valamint az ország alkotmányával nem ellenkező **minden kiváltságaik**

körül létező jogai, mikép ezeket dicső emlékü őseitől öröklé, továbbá is épségben hagyatván.

Ezen törvénycikk tehát elösmerte a szerbek kiváltságait, mennyiben azok az alkotmányal nem ellenkeznek, és így igazságos akart lenni mind azon kívánságok, követelések, jogok iránt, melyek ennek védelmére, oltalmára számíthatnak.

Hogy olyas kérelmeket, melyek az ország territoriumának feldaraboltságát, a közigazgatás általános közös rendeleteinek elmellőzésével egy kivételes állapotot, egy az alkotmány határain kívül álló politicus főnek választását tartalmazták, helyben nem hagyhatta, elnem ösmerhette az alkotmányosság elveinek komoly megvizsgálása után, kiki csak természetesnek találandja.

De ha I. Leopoldnak előhozott patense és a többi privilegiumok törvényes erővel bírónak tekintetnénk és így a kérdés a történeti jog tén megfejtetni kísértetnék, akkor is nem lehetne ezeket bár mily követelések jogforrásául tekinteni.

Mert a történeti jog mezején is kell bizonyos határoknak létezni, melyeken tul igényeinket vinni és érvényesítésüket sürgetni nem lehet, mert különben hány nép nem támaszthatna a népvándorlás előtt birt és lakott területekre törvényes igényeket.

Magyarország követelhetné Szerbiát, Bosniát, a Dunafejedelemségeket és a többi Nagy Lajos alatt egykor birt tartományokat, Galiciát, melyre Mária Theresia azért támasztotta igényeit, mert egykor Magyarországhoz tartozott, és mely ezen cim alatt is engedtetett át.

Lincoln az amerikai statusok megválasztott uj elnöke ugyan megköszöné, ha egyszer fellépne Anglia, és jogát érvényesíteni akarná a szövetséges államokhoz, mert egykor birta azokat!

Miután tehát ezen határokat a történeti jog mezején el kell ösmernünk, és más részről nem tagadhatjuk, hogy „lex posterior derogat priori“, ha birta is volna a szerb nemzet (miről szó sem lehet) a kért területet, ha lettek is volna nem patensek, privilegiumok hanem törvények, melyek különös territoriumot, különös közigazgatást, ennek élén egy politicus főnökkel megengedtek volna, mindezeket megszünteti egy későbbi törvény.

Ez axioma.

Ilyenek az előbbieket ha léteztek volna is — megszüntető törvények, biztosító hitlevelek, decretalis eskük, melyeket fennemlítettünk, ilyen a fennidézett 1790/1. 20. t. c., mely Bánságot véglegesen Magyarországha bekebelezte és három megyéinknek szavazatát az országgyűlésen biztosította.

És ekkor midön patensekre, privilegiumokra hivatkozó történik, nem fogja senki ezen törvény erejét, melyet az országgyűlés hozott és a fejedelem szentesített tagadni akarni.

És mig ezt egy más ellenkező törvény nyomán, de csak is ennek alapján nem teheti, addig e három megyéknek Magyarországhoz törvényes tartozását nem tagadhatja.

Ha azonban törvényes is volna egy bizonyos teri-

toriumnak elszakítása és Magyarországtól elkülönözése, ez nem kivihető, nem practicabilis.

Ha lehetne ugy tenni mint Dido tett, ki kiterjesztvén a bikabört elmondhatá: ez leend Carthago határa, — ha lehetne egy privilegiumot, patenset kiterjesztve felkiáltani: ez leend az uj tartomány területe, akkor tán nem lehetne még kétségbeesni ezen vágnak valaha történhető teljesülése felett.

De midön kivált e tartományban a különböző népek nem egymás mellett, hanem egymás között vegyitve laknak; a területnek kivánt módóni kihasítása más népek érdekeit sértené és a surlodások, harcok magvát hintoné el magok között.

És egy nemzet, mely panaszkodik jogainak, nyelvének, nemzetiségének megsértése felett, mikép fogná fogadni és kiegyenliteni azon panaszokat, melyek más népek által az uj territorialis felosztás által megsértett érdekeik következtében okvetetlen támadnának?

Hogy azonban sem az előbb idézett I. Leopold patense, sem az elősorolt számtalan privilegiumok hason territorialis elkülönzésre semmi jogot sem adnak, és hogy ezen elkülönítés se nem practicabilis se nem kivihető elősmeri maga a novemb. 13-án 1849. kelt legalázatosabb miniszteri felterjesztvény, melynek méhében az ugy nevezett „Szerb Vajdaság“ megfogamzott, és mely a privilegiumok elősorolása után így szól:

„Az 1848-iki májusban Karlovitzon összegyűlt nemzeti gyűlés a szerb vajdaság számára az egész Bánátot, Bács-Bodrog és Baranya megyéket, Szerém és csajkások kerületét és a határos péterváradit s bánáti katonai kerületeket vevé igénye alá.

Felséged kormánya a kifejtett nézettől vezéreltetve azon igazgatási terület megállapításánál és a népességi és történeti viszonyoknak is tekintetbe vétele iránt, minden erre vonatkozó okirati segédeszközöket és a gyűjtött statistikai kimutatásokat gondos vizsgálat alá vette, és ezekből azon kettős tényt állapítá meg, miszerint 1. régi oklevelekből **semmi történeti alapu igények** egy szerb vajdaság bizonyos határait nézve nem merithetők, s 2-or az alkotandó terület határainak csupán lakosságának nemzetisége szerinti kitüzése gyakorlatban **tejes kivihetetlenek bizonyul.**

A lehetetlenség nyelvet és fajszármazatot politikai alakításnál főtényezőül elfogadni, és népségeket, melyek eddigelé egymás mellett és között békésen és rendezve laktak s százszoros szellemi és anyagi életerek által összefuzettek, különemü intézmények és kölcsönös kizárások választó fala által egymástól elkülönözni és elzárni többé kevésbbé a birodalom majd minden részeiben fennáll. Ha a nemzeti egyenjogositás elve minden egyes néptörzsnek a másiktóli teljes elkülönözésében feltételeztetnék, az maga magában felbomolva, szükségkép az egyenjogúság elvére kerülne vissza, s az osztrák birodalom fennállása, ha csak formaszerinti népvándorlások nem orgánisáltatnának már előre is kérdéssé válnék, holott ezen álladalom világtörténeti hivatása éppen egy oly

állásban létezik, miszerint a legkülönbözőbb nemzetiségek **egyenlő jog s szabadsággal** egymás mellett laknak és élnek, egyesítve a védelem és közlekedés kölcsönös szükséglete és egy **mindnyájukat egybezáró közös hon öntudata** által.

A nemzetiségek egyenjoguságának okszerűen lehetséges megoldása, egyház, iskola, hivatalokra és a külön nyelvű községek életére vonatkozhatik, de azt a nemzetek célzatos legkülönbözőbb magasb viszonyaiba meredt kizárólagossággal átvinni nem lehet.

A **nemzeti egyenjoguság** nem föltételeztetik lényegesen a területi határszabástól, annak **biztosítékai a beligazgatási felosztásokban állanak** mint inkább az érdek azonoságában, melylyel minden egyes néptörzs bir, az egyenlősítés elvét úgy magára mint pedig a többi valamennyire nézve óvni és védelmezni.

E nézetek helyessége sehol sem tűnik élesebben föl mint éppen Magyarország délkeleti részeiben, melyek különböző nemzetiségek beköltözése által miveltek.

A statisztikai összeállítások és az ott lakó bizalmi férfiak saját állitánya szerint kivéve a csajkások kerületét, Szerém keleti részét, a szerb népség a karlovitzi gyűlés által a szerb vajdaság számára igényelt **többi tartomány részekben** annyira keverve van néptörzsekkel, miként egymástól sem helyleg elnem választhatóak sem **elkülönzött igazgatási organumok alá nem rendelhetők.**

E nyilvános lehetetlenséggel szemben, hogy a tartomány részek, melyeknek intézményekkel ellátásáról van szó, **csupán nemzetiségek szerint** szakitassanak el, annál határozottabban mutatkozik azon szükség, hogy annak politikai ujon alkotásánál más fontosabb tényezőknél is, és pedig igen különösen az egymásba fonódott érdekek és szükségletek egyformaságának kellő befolyás engedessék.

Aztán tovább így szól:

„Krassó és Temesmegyét, kivéve a verseci járást, hasonlólag kizárni, s az ujan szerkesztendő közigazgatási területet a felséged f. évi april 2-kai legfensőbb kéziratában ideiglenesen a szerb patriarcha mint teljhatalmu császári biztos igazgatása alá rendes tartomány részekre szorítani, a szándéklott céllal ellenkeznek és tetemes nehézségekre és megférhetetlenségekre vezetne.

Bácskát és Torontál megyét a verseci járással együtt koránsem lakják kizárólag szerbek; százezer német és magyar, a nagy számmal létező román népfajt nem számítva, lakik ott a szerbek közt, úgy mint már említett, **annyira vegyesen** mikép egyetlen nemzetiségnek compact együttlakása csak **kivételesen** egyes járásokban található.

Ha azon területi elosztás, mely f. évi aprilban az

akkori háborus idők különös figyelembe vételével történt, állandóvá s maradandóvá tétetnék, a Bánát fölöttén célszerűtlenül metszetenék keresztül.

A Duna, Tisza és Maros közt fekvő föld századok óta nem csak a Bánát név által, hanem a történeti események és művelődési kifejlődés valamint a **helytartósági és közigazgatási intézmények közössége** által is egy egészszé van összekötve.

A tartomány geographiai alakja, népességének termesztési és forgalmi viszonyai, minden a Bánát egyes részeire vonatkozó érdekeknek oly egymásközi kölcsönösségét és egybeolvadását idézték elő, miként annak mélyebben ható elválasztása, oly lépésnek lenne szükségkép tekintendő, mely annak nyilvános élete egész körforgását természetellenesen gátolná.

Ha egyfelől Torontál megye és a verseci járás, s másfelől a többi Bács közt külön közigazgatási hatóságok határkövei állitátának föl, akkor ezen tartomány, Erdély és a katonai határvidék közt egy idomtalanul beékelt terület maradna fenn, mely egy derékhoz hasonlóan, s önmagában minden politikai életképeességet nélkülözve, sem más tartományhoz organice hozzá nem illesztethetnék, és az egész Bánát is természeti határain belőli ama kitünő kerekdedségét vesztené el, melyet politikai tekintetben eléggé magasra becsülni nem lehet.

Mind e hátrányok elmellőztetnek, ha az alólírt miniszter tanács alázatos inditványa szerint felséged megerősíteni méltóztatik, hogy az egész Bánát együtt maradjon és a Bácskával valamint a rumai és illoki — szeremi járásokkal egybekötve mint saját közigazgatási terület nyerjen szervezetet. Ez által egy helyes kerekdedségű s határköri történetileg és földrajzilag összetartozó egyenlő sokféle érdekek által összekötött és nemzetgazdasági tekintetben az egész birodalomra nézve nagyfontosságú terület fog alakulni.

Ezen terület népességi viszonyai olyszerűek mikép semmi egyes néptörzs sem áll szemközt egy másik netalán tulnyomó nemzetiség többségével és annál fogva egyik sem tarthat attól, hogy saját élete és kifejlődése védtelen kisebbségben elnyomatik.

A különböző néptörzsek, melyek a népességet képezik, egymást ellensúlyozzák, s minden nemzetiség már magában nevezetes számrészét képezvén a népességnek, egyes néptörzs túlzásai ellen, a többi az egyenjoguság elvének védelmében nem kevésbé érdekelt néptörzsekhez csatlakozva elegendő védelmet találанд és **egyes nemzetiségek netaláni suprematiai fellépése lehetlenséggé** válik.

Az igények és szükségletek, melyek az egyenjogusági alapelv védelme alatt, egy s ugyanazon közigazgatási területen létező néptörzsek nemzeti kezelése tekintetében fölmerülendnek, mennyire az egyes nép-

ségek lakhelyeinek kevertisége megengedi a nagyobb és kisebb közigazgatási kerületek határának kitűzése által fognak lehetőségig kielégíteni.

Továbbá így szól:

„Az említett tartomány ily szerkezete által, a szerb vajdaság viszonyai, a birodalmi alkotmány 72. §-val öszhangzólag fognak rendeztetni; **a mennyiben általában rendezés lehetséges a nélkül, hogy az alkotmányos utoni végelhatározás meg ne előztessék.**“

Ezen, valamennyi akkori miniszter által aláírt felterjesztvény fennidézett nagyobb részében kimondott eszmék eléggé világosak, a nézetek eléggé tisztán kifejtve, és a tapasztalás életzománcát hordják magukon.

Hol volnánk ma, ha ezen nézetek következetesen kifejtettek és az életben zsinormértékül, irányadóul fogadtattak volna, ha ezen elvekhez hiven ragaszkodva, a feldarabolás szerencsétlen in practico eszméje nem létesítették és Magyarhon törvényekkel garantizált integritásának megőrzésével alkotmányos életének fenntartásával a különböző ajku népek érdekeinek azok értelembeni kifejlődése nem akadályoztatik!

Ezen kifejtett és minden polyglott országra alkalmazható elvekre az életből merített és szavakba öntött tapasztalásokra ellehet mondani mint sok másra a világban: „video meliora proboque, deteriora sequor.“

Ezen szép elvek, alapos nézetek vallomása után csak akarni kellett volna, és ma a birodalom egy általában boldog, szabad és jóllétben gazdag népek hazája volna!

És mint Lord Byron mondja első Napoleonról: „Egy lépés a jog felé a világ Washingtonjává teendette őt“ úgy állithatjuk mi az akkori miniszteriumról, hogy „egy lépés a népek jogai felé ezek szívében annak emlékéért megörökítette volna.“

A „Vojvodina“ keletkezése nem áll ezen előbbi nézetekkel öszhangzásban és azért voltak következményei oly szomorúak, sajnosak, valamint az általa alkotott állapot is tarthatlannak bizonyult, miután ez, hogy a miniszteri felterjesztés szavaival éljünk: „nyilvános életének egész körforgását természetellenesen gátolta.“

Elősmerte ezt az october 20-ki Diploma is, mely elvben a bekebelezését ezen továbbá úgy a mostani állapotban fenn nem tartható területnek Magyarországra kimondta, és elrendelte, hogy ez minden hozzátartozó részeivel az időkhez és nemzetiségek méltányos kívánataihöz idomított közös alkotmányunk szellemében reorganizáltassék, és jövőben kormányoztassék.

Az előhozattakból következik:

Hogy a fennálló törvények elmellőzésével, privilegiumok és más okiratok törvényes alappal nem szolgálhattak ezen tartomány alakítására, de ha szolgáltak is volna az újabb törvények valamint az october 20-ki Diplomájában kimondott elvek és kifejezett legmagasabb akarat által minden erejükből kivetköztettek, hogy ezen tartomány nem csak a miniszteri felterjesztvény, hanem tizenegy évi tapasztalás szerint kivihetetlennek és fenn tarthatlannak bizonyult, hogy ilyen nevezetes átalaki-

tási, szervezési kérdéseket a fennemlített ministeri indítványnak ezen szavai szerint is: „mennyiben általában rendezés lehetséges a nélkül, hogy az alkotmányos utoni végelhatározás meg ne előztessék“ érvényesen nem egyes néhány tagokból mint magány személyekből álló gyülekezetek, hanem csak alkotmányos, az az közös országgyűlés útján megoldani lehet.

(Vége köv.)

Missics János.

Külföldi levelek.

V.

Róma. (Az angyalvár, Pantheon és Capitolium.)

Ha a vaticánból a városba megyünk, az első nevezetes építmény, mely szemünkbe ötlük, az angyalvár, hajdan Adrian mausoleuma, a Tiber jobb partján fekvő erősség; hova csak a francia térparancsnokság engedelmével juthatni. Belseje, mely hajdan gyűlési terem, később sirbolt, Adriántól kezdve Septimius Severusig a császárok temetője, legutóbb börtön volt, s a hires Cencit és Benvenuto Cellinit fogva tartotta, most raktár és katonai laktanya. A széles, magas gömbölyű torony tetején hajdan Adrian császár óriási szobra állott, melyet, miután a görögök magukat Vitiges a keleti gótok királya ellen védelmezvén, leromboltak, s a többi szobrokkal együtt az ostomlókra hajtottak, — később XIV. Benedek pápa egy bronz angyallal helyettesített; s ettől nyerte a vár nevezetét. A toronyban és melléképületeiben, 5—6000 ember szálláshely, s azt védelmezheti. Sötét, nedves, nyirkos földalatti üregeit bejárván, innen, hova a nap sugarai építése óta soha nem hatottak, — fölkiváncoltam a tetőre: s azon pompás kilátás, melyben itt részesültem, megjutalmazta fáradságomat. Ejszakkéletnek szép völgy és rétség terül el, melyen a Tiber kigyózik keresztül; délnyugotnak fekszik az új Róma, s a tulsó parton a vaticani és janiculmi halmok, az ugynevezett Trastevere városrészzsel. Francia vezetőm egész büszkeséggel mutatta a helyet, hol Brennus átment a gallusokkal; és mutatta a pons sublicius némi maradványait, melyről egy embernek, Horatius Coclesnek vitézsége szorította le az etruskokat, hogy Romát el ne foglalják. Mintha látnám a hőst, minő elszántsággal harcol, míg a hid a háta mögött lerontatik, s azután miként veti magát bele a folyamba, fölkiáltván: „Tiberine pater, te sancte precor, haec arma, et hunc militem propitio flumine accipias;“ mintha látnám és hallanám a rettenthetlen Mutius Scaevolát, midőn romaihoz illő büszkeséggel mondja elleneinek: „Romanus sum civis, C. Mutium vocant. Hostis hostem occidere volui, nec ad mortem minus animi est, quam ad caedem fuit. Et facere et pati fortia Romanum est;“ mintha látnám Cloeliát a szüzek seregével, amint megszökvén Persena táborából, átuszik a folyamon, s az adott szó szentségének tisztelete miatt, ismét visszakül-

detik. Ah! azok nagy idők voltak és nagy emberek; keblem emelkedik ha rájuk gondolok; s ha szinte igaz volna is, mit némelyek állítanak: hogy mindaz mit Livius romai történeteiben, ezen időkre vonatkozólag mond, nem egyéb mint szép rege; én még ezen regét is bűnnek tartanám az emberiség évkönyveiből kitépni; mely bizonyítja, hogy volt valamely nemzedék, dicső és győzedelmes, melynek kebelében az erény, a mindennapi példák által megtestesült. O tempora! o mores! De nem megyek tovább; nehogy összehasonlítást kellessék tennem a hős apák és elkorcsosult unokák között. A Tiber is megtartotta folyását, és most is ugyanazon partokat mossa, de az emberek, kik vizét iszszák, többé nem azok!!!

Hanem most hagyjuk el az angyalvárt, és menjünk a piazza della Rotondá-n levő Pantheonba. Az utcákat, melyek oda vezetnek nem nevezem meg; mert ezek Romában, a Corsot, via Ripiettat és Babunot kivéve, valóságos labyrinthust képeznek; úgy hogy azokból, kivált idegennek, nehéz a kigázolás.

A Pantheon, mely a hajdani Róma legszebb és legjobban megőrizett emlékeihez tartozik, Agrippa, Augustus császár veje által építtetett 26 évvel Krisztus előtt; amint azt homlokzatának fölirata mutatja:

M. Agrippa. L. F. Cos. Tertium Fecit.

Titus alatt leégett; Sept. Severus és M. Aurelius Antoninus P. ismét helyreállították. Photas császár 608-ban IV. Bonifacius pápának ajándékozta; ki azt keresztény egyházzá változtatta. II. Constantin leszedette a kúpnak bronztetőjét, és elvitette mindazon szobrokat és ékességeket, melyek a barbarok pusztításaiból még fennmaradtak. A XIII. és XIV. század zivataraiiban ismét sokat szenvedett, de a következő pápák újra kijavították és csinosították.

A templom csarnoka 8 corintheta oszlopon nyugszik. Ebből nyílik az érckapu, mely az egyetlen bejárást képezi. Azon nagyszerű 22 ölnyi szélességű, és ugyanannyi magasságú kör, melyből a templom áll, s a melynek fülkéiben hajdan az istenek szobrai foglaltak helyet, s azon merész boltozat, mely egészen föl, a templom tetejéig, az egyetlen nyílásig megyen, honnan a templom világítatik, — kábitólag hat a nézőre; ki majdnem megtántorodik ezen roppant alkotmány látásán. *) A behulló eső fölfogására, a kissé mélyebben behajló, s márvánnyal és porphirral fedett padozatba, vasráccsal borított csatornák vannak alkalmazva. A templom falai szintén márvánnyal borítvák, s a körbe állított oltárokat márvány, granit és porphir oszlopok tartják. Ezek között van eltemetve Raphael, a halhatatlan festész; és

*) 1536-ban V. Károly császár Romában lévén, meglátogatta a Pantheon, és fölment annak általam említett négy ölnyi széles nyílásáig. Valamely fiatal római nemes, a császár kíséretétől, megvallotta az atyjának: hogy neki szándéka volt, a császár azon nyíláson a Pantheonba letaszítani; ekképen megboszulandó magát hazájának kifosztásáért. Mire a vén olasz így válaszolt: „Fiam! ez azon dolgokhoz tartozik, melyeket az ember megtesz, de nem mond el senkinek.“

pedig a bold. szűz oltárának baloldalán, miként a fölírás mutatja:

D. O. M.

Raphaeli. Sanctio. Joann. F. Urbinati Pictori. Eminentiss. Veterumq. Aemulo Cuius. Spirantes. Prope. Imagines. Si Contemplere. Naturae. Atq. Artis. Foedus Facile.

Inspexeris

Julii. II. Et. Leonis X. Pont. Maxx. Picturae Et Architect. Operibus. Gloriam. Auxit. Vix. Annos XXXVII. Integer. Integros Quo. Die. Natus. Est. Eo. Esse. Desiit. VIII. Id. Aprilis. MDXX.

Ille hic est Raphael, timuit quo sospite vinci
Rerum magna Parens, et moriente mori:

Több jeles művészen kívül, kik Raphael körében kerestek örök nyugadalmat, mellette fekszik az ő jegyese, Bibiena bibornok unokahuga is.

Az oltár jobb oldalán:

Hannibal, Caraccius. Bononiensis

Hic. Est

Raphaeli. Sanctio. Urbinati

Ut. Arte. Ingenio. Fama. Sic. Tumulo. Proximus.

Par. Utrique. Funus. Et. Gloria.

Dispar. Fortuna

Aequam. Virtute. Raphael Tulit

Hannibal. Iniquam

Decessit. Die XV. Julii, An. ADCIX.

Aet. XXXXIX.

Carolus. Marattus. Summi. Pictoris

Nomen. Et. Studia. Coleus. P. An. MDCLXXIV.

Arte mea vivit natura, et vivit in arte
Meus Deus et nomen, caetera mortis erant.

A Pantheonból, az istenek és félistenek ezen szent hajlékából, fölvezetem olvasóimat a Capitoliumba; oda, hol egykor, midőn még a halom lejtőjét terebélyes tölgyfák árnyékozták, Romulus asyllumot állított; oda, hol utóbb a menykövező Jupiter, s az ő parancsainak végrehajtója, a római senatus uralkodott. A tölgyfák s velők együtt a koszoruk is eltűntek; Jupiter temploma összeomlott, s ama büszke senátus, melynek minden egyes tagja királyokkal mérközött; s a félvilágnak osztott parancsokat, örökre elnémult. Az istenek atyjának székelyén, most az Ara coeli áll, a régi templomból vett oszlopokkal diszesítve; a főtéren M. Ant. Pius bronz lovagszobra, melyet III. Pál pápa helyezett ide, MDXXXVIII. Két oldalról muzeumok, s a nagy lépcsővel szembe a városi hatóság.

A conservatorok épületében alul a csarnokban, két jól megőrizett collossalis márványszobor ily fölirással:

S P Q R

C. Julio Caesari

Dict. Perpetuo.

A másikon mellette;

S P Q R

Imp. Caesari Divi. F.

Augusto.

Az udvarban egy nagy kövön, columna milliaria Traiani Hadriani:

Ossa

Agrippinae M. Agrippae

Divi. Aug. Neptis. Uxoris

Germanici Caesaris

Matris C. Caesaris Aug.

Germanici Principis.

Egy mellkép alatt az I. emeleten:

Imp. Caesari. Divi

Traiani. Parthici Fil

Divi Nervae. Nepoti

Traiano Hadriano.

Aug. Pont. Maximo

Tribunic. Potestat. XX.

Imp. II. Cos. III. P. P.

Magistri. Vicorum. Urbis

— — — giorum. XIII.

A capitoliumi muzeumban legérdekesebb darabok; alól a folyosón, Mars colossális szobra. Felül az I. eme-

letben: Flora, Isis, Amazon, Faunus (másolat Phidias után) és Antinous. Középen a haldokló gladiator, az egész terem disze; miket I. Napoleon elrabolt, VII. Pius visszatért. Külön teremben áll az utólérhetlen Venus; mint mondják Skopastól, Praxiteles tanítványától. Canova versenyzett vele, a florenci Venussal (pallazzo Pitti), de utól nem érte. Annyi ebben a kellem, a kecs, a gyönyör, könnyűség, finomság, kerekdedség, hogy Canova is csak tanítványa lehet. Skopas Venusa egészen szabadon áll: ennek minden tagja, remekül idomítva, egyenkint látható; míg Canova Venusának kezei és fátyola a testhez tapadtak.

És most vegyünk búcsut a Capitoliumtól, melyet a ludak egy alkalommal ugyan megtudtak menteni; de az emberek nem képesek régi hatalmába visszahelyezni.

Jupiter onnan többé nem hullatja nyilait, sem Cato nem menydörgi a tanácsban: „Ego autem censeo Carthaginem esse delendam!”

Pados János.

T Á R C A.

A két fiver.

Eredeti beszély.

Irta Csepei Árpád.

(Folytatás.)

I.

184. -ik év július napjaiban vagyunk. A tanuló ifjuság azon korában, midőn egész évi szorgalmas vagy könynyelműen vett pályafutásának babérleveleit készül homlokára tűzni . . .

Nézzünk be az előttünk föltárt ajtón, melyet a dárdásnak nevezett mendikás hagyott nyitva, a bennlévők nem kis bosszúságára. Szemléljük meg a bennlévő muzák fiait, s azoknak e korbani foglalatosságát s jellemét, melyből előre gyaníthatjuk azoknak, a jövőre kiható életelveit is . . .

Az ölnyi vastagságu baltívekre, csak egyetlen ablak nyíláson keresztül, szórja a befutott komlólevelek között a nap átszűrődött fénysugarait. A közepén állt, a hieroglifyszerű vagdalásokkal, s tintafoltokkal ékesített hosszú fenyőasztal; egyik végén, szilajkedélyű cimborák kártyáznak, míg az ellenkező oldalon egy idős Theologus és egy halvány barna Poeta rágja tollát, elegendő szék hiánya miatt két rozszant faladából rögtönzött nem éppen kényelmes trónusán. Alig érdekelte a mellette zajgó társaktól, — egészen önfeledve merült el az előtti költői rendtelenségben fölhalmozott könyvek labirintjába . . . Lelke a fent szárnyalgó képzelet mérhetlen tengerében uszik, majd a megkapott eszmétárgyon mosolygnak szemei, s „legyen“ szavára már ott diszlenek azok papírán, egyedül csak általa olvasható zilált sorokban! . . .

Egy pár egyéniség kényelmetlen hárs nyoszolyán végignyújtózva, tanulni látszik, mely sovány kerevet egyszersmind az ágy hiányát is pótolja. A széles szoba hátulso részében egy vakablak sötétlik, melynek titkos üregében hatalmas barna kenyerek, izletes szeletű paprikás szalonák, üres kantók és liquörös üvegek kandikálnak ki a foszladozó függöny

ablakszerű nyílásain; — a szegény deáknak egyedüli barátjai, melyek sokszor együtt érezik annak örömeit és titkos fájdalmait. A szoba mennyezetén különös alaku fakantók szunyadoznak, de az iskolai vig ünnepélyek, majális, vagy valamelyik módosabb barátoknak nevenapján, leggyakrabban a tűzoltótársaság gyűlése vagy ezen alkalommal annak tagjai megválasztása alkalmával; — rózsakedvökben sokszor a levegőben is szokott az repdesni, melyet az ugyancsak belőlök vállalkozó zeneműkedvelők még szilajabba szoktak teremteni! . . . Az ablak megett nyugvó ágytó mellett a híres nagy bot támaszkodik. A nagybotos címet viselő diák, ezzel tűzvézskor az ép házat is képes összedönteni, s melynek hivatalával rendszeren az tiszteltetik meg, ki azzal könnyű pálcaként tud elbánni.

E különböző arcvonásokat képzeletünk rámájába véve, kettő felőtli hasonlatossága, de különböző véralkata által némi érdeket látszanak magok irányában ébresztetni. A szép barna, magyar arcél, római sasorr, természetes csigákban hullámozó fekete fürtök, a dusan pelyhedző bajusz és göndörbarkó, nem csak fogékonyszivü leánykák keblét, de sok baráti lelket is rokonszenvre ragadnak.

Nagyobbik ifjunk korlátolhatlan vig szeszélyü életének 20-ik nyarat élvezi. Azon korbéli jogászok divatja szerint, nagyttollas kalap, pitykés dolmány, aranyos zsinorzatu mellény, fekete bönadrág és szüksarkantus csizmákba öltözve. Ha hozzá vesszük még a nagy bot fellett függő fekete selyemfürtü és vörös bojtokkal ékített gubát, előttünk áll azon alakok egyike, kiről biztosan gyaníthatjuk, hogy a veszélyes kalandok, a lovak iránti legyőzhetlen előszeretet, tűzvéz vagy más ökológiai eldöntésekben, a kártya s biliárdjátékok ügyes kezelésében inkább ritkítja párját, mint Verböczy hármas törvénykönyvének unalmas biflázásában! . . .

Miért ölném is magam a tanulással — mondá gyakran, — ha megbukom a szigorlaton elég jól áll apám, hogy örökségemből tanulás nélkül is ur legyek! azután, minő tekintélye van egy ügyvéd és más lekötött állásu hivatalnoknak?.. mennyivel szebb a szabad és független élet: . . .

(Folytatás következik.)

Heti szemle.

— Temes megye közigazgatási bizottmányának 1849. évi névsorát lapunk tavalyi 40-ik számában közölve, a megye szervezésének közeledtével közöljük ugyan azon megye 1848-ki bizottmányának névsorát is: Vukovits Sabbás, első alispán, elnök; Adámsz Kristóf, rékasi kath. lelkész; Andreanszky Miksa, kincstári ügyész; Asboth Sándor, begacsatornai igazgató mérnök; Bok Agoston, lippai pékmester; Damaszkín István, földbirtokos; Danius János, hidegkúti földmives; Deschán Achill, földbirtokos; Dregits Melet, zsebelyi óhitű esperes; Farkas György, szent andrási földmives; Feldinger Frigyes, ügyész; Fisser István, kereskedő; Fogarassy György, fakereskedő; Fülep Lipót, ügyvéd; Galgon Jakab, liblingi evang. lelkész; Gaspárek József, merczfalvi földmivelő; Gerdan Miklós, medvesi bíró; Gorové István, földbirtokos; Gregus Lukás, zsebelyi jegyző; Hrob János, rékasi jegyző; Jankovits János, verseci szószöllő; Jánovits György, birtokos; Jorgován Miklós, útfényi jegyző; Kammer Ferencz, traunau bíró; Kannegieszer János, besenyői bíró; Kayzer Lajos, tőkepénzes; Kern Antal, dettai földmivelő; Körtvélyesy János, kereskedő; Kóvér Vince, földbirtokos; Lojkitza János, zsebelyi földmivelő; Lonovits József, csanádi megyés püspök; Lucich István, csakovai jegyző; Magyary Alajos, rom. kath. hittanár; Malenitza Miklós, földbirtokos; Marschirevits Samu, óhitű apát; Márks Andor, sz. andrási jegyző; Medvetzky János, ügyvéd; Mihajlovits István, temesvári óhitű püspöki titoknok; Miok György, rékasi bíró; Móór Péter, brukenaui plébánus; Nádor Károly, szkulyai ref. lelkész; Nagy Jozsef, rittbergi jegyző; Nyéki Béla, földbirtokos; Neschts György, verseci ügyész; Nil Sebestyén, gyarmati bíró; Pászt Károly, verseci városi főjegyző; Péscha Svetozár, verseci városi főjegyző; Popovits Márk, csernegyházi plébán.; Petrovits Demeter, lippai esperes; Rankó Miklós, murányi földmivelő; Röth Sándor, földbirtokos; Szántó János, ügyvéd; Szentleányi József, országos kincstári igazgató-sági ülnök; Szívi János, dettai mézáros; Szölgyény Imre, vojvodinci jegyző; Tabakov Jorgován, giládi földmivelő; Tessényi János, vingai kincstári biztos; Várkonyi Adám, földbirtokos; Vargha Ignác, földbirtokos; Vásza Adamov, fenlaki földmivelő; Zsivkovits Pantaleimon, temesvári óhitű püspök; Gyika Tivadar, földbirtokos; Schevits János, ügyvéd.

— Ő cs. kir. Apostoli Felsége f. é. dec. 27-iki legf. határozatánál fogva, elrendelni méltóztatott a Szerbvajdaságnak és a Temesi bánátnak Magyarországra visszakezlezését, ezen utóbb nevezett országnak ama területi részekhez való állam jogi igényei alapján.

Hogy azonban a Szerbvajdaságban a népség igényeinek is elégtélessék, ősi időktől fönálló szabadalmaik s törvényes exemtióik biztosíttatását, de kiváltképen nyelvüket és nemzetiségüket illetőleg azon intézkedés tételét, hogy Rajacsics József karlovici patriarcha, több, állásánál, eszességénél, tett szolgálatainál és az irántok viseltető közbizalomnál fogva kitűnő férfiakat válaszszon a szerb népességből, s küldje őket Bécsbe, hogy itt a kormány illető közegeimél előterjeszthessék az általok ohajtott föltételeket, s biztosítéki javaslatokat, melyeket azok kellőleg megvizsgálván s formulázván, a közelgő magyarországi országgyűlés elé terjesztenék, s az efölött itt hozandott törvenycikkek legfelsőbb megszentetés alá terjesztetnének.

A temesi bánátsbeli román lakosságnak nemzetisége s nyelve fentartása iránti aggodalmaikat illetőleg Ő Felsége kötelességévé méltóztatott a magyar udvari kancellárnak tenni: hogy a temesi Bánát azon részeiben, hol a román lakosság sűrűen található, közhivatalokba csak ezen nemzetiségből való alkalmas férfiak tétessenek.

— Nagybecskerekéről írják nekünk: Megyei székvárosunk m. e. december 31-én volt szerencsés megtudni, hogy

az elszakasztott kedves anyaországához ismét visszacsatoltatott; örömet valódi gyengéd fiui szeretettel nyilatkoztatá, s vidám kedvétől sugárzottak az arcok, hogy még is valahára a Bach-féle megbukott abszolút rendszertől megszabadulhatánk, s önmagunknak visszaadatánk.

Estve csapatokban hullámozott a néptömeg az utcákon Rákóczy és Hunyadi indulók mellett, — elől hordta a magyar és szerb zászlókat — és még azon éjszaka kitűzte a megye és város házaira.

Másnap öröme ébredtünk fel, mert számos magánházakon és tornyokon a magyar és szerb zászlók lobogtak, kiknek szalagjaik egymást átkarolva, a testvérséget és barátságot közöttünk megerősítették, — déltájban a megye és városházra kitűzött zászlókat, mint e célra meg nem felelőket, a város által készített négy szép zászló váltotta fel, mely alkalommal a sasok is városunkból többnyire mind elrepültek, — a nagy tömeg népnek éljen és zsvio kiáltásai között estve a város kivilágítatott s hajnalig hullámozott a nép, dana és zeneszó mellett, olykor a tarackok is belelőveltek a szabadság menydörgő szavait, a kávéházak zsufolva néppel, és mégis semmi botránnyal nem történt, mert e város, bár több nemzetiségekből áll, „érti már a szabadsógot,“ és a polgármester, ki még jelenleg is a kerületi kapitánynak eszközül szolgál, nem átalja a nép miatti bizodalmatlanságból, a sokszor részegrendőrköt éjjel s nappal töltött fegyverekkel járatni, minek következése lett, hogy ma itt egy ily részeg rendőr elbukván, egy lovat a piacon hetivásár alkalmával keresztlőtt. Legfőbb kívánatunk főispánunkat minél hamarabb körünkben látni, hogy alkotmányosan magunkat rendezvén, az efféle önkényes zsarnokoskodástól megszabadulhassunk. Adja az isten, hogy az egyetértés és testvériség közöttünk még tovább is fennmaradjon és a kétfejű hydra ne hintse el köztünk a szakadás magvát. — Éljen a haza!

— Oravicára a távirati sürgöny, mely az eddig vajdaságnak nevezett részét a hazának, ismét a hazának visszaadta, az év utolsó napja délutánján érkezett. Az ottani casino-egylet régi szokása, hogy megválasztatván új tisztviselői, a tagok vig estélynél várják be az új év első harangütését. Képzeltetni, mily nagy számmal jelentek meg az egylet tagjai 1860. évi Sylvester estéjén. A távirati sürgöny az egész városkát örömmozgalomba hozta, a hazafias fiatalság este három zászlót hozott. A magyar nagy zászló, mely az ország címerével is pompázott, a város határától zeneszó és fáklyavilág mellett a casino épületig kocsin vitetett, jobbra balra egy lovas által kísértetve, melynek egyike oláh, a másik szerb zászlót tartott. Benn a teremben ünnepélyes fogadtatás, felköszöntések és Szózaténeklés. A járásfönök Staics, lakásának erkélyéről hazafias szónoklatot tartott a néphez, az egész város ki volt világitva, és a nép egész reggelig hemzsegett vigan az utcákon. Éjjel január 1-éről 2-ára az örömnappal ismétlődött, és nagyszámu fáklyás szánok repültek végig Oravica hosszura nyult főutcáján.

— Szász kán a „vajdaság“ visszakezlezésének örömhírét december utolsóján csak későn estve tudták meg a Temesvarer Zeitungból. A kedves Temesvarer!! annyi bagolyhuhogás, annyi kapucinus predikáció után most oly hirt is volt kéntelen hozni, mely neki bizonyosan nagyon, igen nagyon fáj. Január 3-án éppen felakartuk tüzni a magyar nemzeti zászlót a városházra, a mint a szomszéd Román Szászkából számos kocsis robogott utcánkba, két nagy zászlót hozván magával, és a nép pisztolylővésekkel kifejezvéen keblezajos örömet. Ezen kedves látogatás különösen Hillebrand ottani jegyző érdeme volt; a városházon németül és románul olvastatván fel a legfelsőbb rendelet, a háromszínű zászló pedig feltűzöttvén, az egész népség kocsikon és szánokon három magyar zászlóval sietett a szomszéd Slatin a faluba, hol az ujjongó nép már várva várta a jövöket, és őket taracklővésekkel fogadta. Az egyetlen kétfejű sas e helységben egy traikus boltján volt látható, — ezt repülni kényszerítették; erre harsogott a levegő: „se treaszka patria, si impreunare,“

de az érdemekről sem felejtettek meg és azt kiáltották: zsozcu Mocsonyi! (le Mocsonyival!) Egy pár felköszöntés után a hazáért, az egész nép örömmel, de békésen széteszött.

— Plener pénzügyminiszter ur a kereskedelmi kamarákat véleményadásra szólítja fel, hogy miként lehetne az osztrák pénzértékét emelni, és a financok ingadozó állapotján segíteni. Már ha erre feleletet tudnánk adni, akkor mi volnánk a pénzügyi miniszter és nem Plener ur.

— Torontálmegye pecsétnyomója a forradalom végdörgei alkalmával Lugosra került, és azóta a lugosi cs. kir. kormánybiztosi kiadó hivatalában nem annyira őriztetett, mint figyelem nélkül hevert. A kiadó ugyan többször figyelmeztette lön, hogy e pecsétnyomót Torontálmegye levéltárába küldje át! de ez 1853-ik evi október 1-én is még mindig régi helyén volt Lugoson. Megyéink átalakulásának küszöbén lévén, nehogy valami visszaélés történhessék, jónak gondoltuk e dolgot fölemlíteni.

— Keszerics Károly cs. k. adófelügyelő és Rajkovich György ujvidéki tanár közösen folyamodtak a temesvári helytartósághoz egy Ujvidéken szerb nyelven kiadandó humoristikus és satyrikus lap engedélyéért. A lap címe „Komarac“ (Szunyog) leend. Rajkovits urról tudjuk, hogy néhány évvel azelőtt a „Skolszki Liszt“ című szerb tanodai lapot sikerrel szerkesztette.

— Zombolya lakosai reggel január 6-án különös meglepetésükre a kétféle sasokat mind bemázolja találták! a kéncős olyan volt, hogy nyomát eltávolítani nem lehetett, — tehát inkább egészen vették le a sasokat. Zombolyán is a házak magyar uemzeti zászlókkal vannak feldisztatva, melyeken a haza cimere és az 1848. évszám kecségetti szeméinket.

— Gróf Teleki László szabad. E jeles hazánkfia magatartására nézve, ugy hisszük, kételkedni sem kellene. De minthogy némely bécsi lapok, mint például az „Oestr. Ztg.“ és „Presse“ a dolgot sirási és ájúlási jelenetekkel cifrázák fel, a P. Napló szükségét érezte annak közzétételét, hogy gr. Teleki ama válságos napon, melyen szabadságát visszanyerte, sem azt nem tudta hova viszik, sem azt, miért viszik. Az ő részéről semmi lépés sem történt arra, hogy az történjék, a mi történt. Tehát a bécsi lapok közleményei e pontra nézve merő kohlományok.

— M. Szent Márton a Bega vize elöntötte. Más falvak is fenyegettetnek.

— (Beküldet ett.) Pozsony városa több tekintélyes lakosa a Bánság visszacsatolása megünnepelesére januárhó első felében tartandó fényes diszebédet rendezett, mely ünnepélyre Temes, Torontál, Krassó és Bácsmegyel akosai közül mintegy 20 egyén fog meghivatni, higy egy a meghívottak között minden bánsági nemzetiség képviselve leend.

Temesvári ujdonságok.

* A W. Z. következő főispáni kinevezéseket hoz: Krasóban Gózsdu Manó; Temesben Damaszkín János; Torontálban Karácsonyi László; Bácsban báró Rudics József.

* Városunk még mindig a zászlók szinompájában ragyog, melyeket a mult és utolsó napján kifúztunk. Most azon hatóságok is kitétték a zászlókat, melyek eddig késtek, — alkalmassint nem készülhetvén el hamarjában annyi zászló, a mennyire szükség volt. A déli megyék hazánkba visszakezlezésének ünneplésére január első estvéjén a színházban „Szapáry Péter“ című darab adatott, megelőztetvén a Szózat éneklése által. A színház helyisége szakadásig telt meg, a zenekar magyar, szerb és oláh dallamokat játszott, sőt a közönség fellelkesedvén a pillanatünnepelessége által zajosan követelte a Rákóczy- és Klapka-induló eljátszását, a mi készséggel megtörtént. Mondanunk se kellene, hogy a Szózat éneklése alatt az egész közönség felállt üléséről; de nem, — láttunk egy csehcredetű asszonyságot, fiatal özvegyet, nely magyar férje után 50,000 ftot öröklött, és tüntetni akarván ülve maradt. Magyarazza meg nekünk valaki azon tüneményt, hogy miért találkozik a magyar nemzet, és e haza a világ minden háládatlanjaival? Miért van ez, hogy a ki otthon nyomorog, ha e hazában boldoggá is lett, még meg sem akarja köszönni a jótéményt? — A színelőadás élvezetében a közönség nagy része nem részesülhetvén, mind a mellett hogy önként magasabb árak fizettettek, január 2-án ismételtetett az ujévi előadás. Ugy vagyunk értesülve, hogy az óhitűek ujév napján különös élvezetet várhatunk a színházban. Egyik tisztelt munkatársunk drámát irt, melynek kéziratját Strampfer igazgató urnak átengedte, hogy németre fordítsa. A dráma tárgya a magyar történetből van véve, és célzásai által korunk viszonyaira, valamint szép nyelvezete által nagy hatást ígér, — miért is a közönséget a január 13-án várható előadásra figyelmeztetjük.

* A takarékpénztári forgalom m. e. december havában következő: 504 fél betett 60,567 ft. 26 krt., 172 fél kivett 74869 ft. 21 krt.

* Aradról következő névtelen levelet kaptunk: T. szerk. ur! Bánság és Bácsmegye édes hazánkhozoi visszacsatolása ünnepe, egy derék magyar hölgy által készített két kokárdát küldök; fogadja ön a legtisztább hazafui üdvözetünk jeléül, tudassa egyuttal a bánságiakkal a magyar nemzet véghetlen örömét, és örök időig tartó testvéri szeretetét. A küldött dobozban nem két, hanem három kokárdát találtunk, mindegyik a magyar nemzeti színeken kivul a román és szerb színeket is mutatja, közepén az 1848. évszámmal. A kokárdák egyikét megtartván, a többi kettőt egy oláh és egy szerb hazafitársal megosztottuk. Fogadják Maroson tuli testvéreink legmelegebb köszönetünket, és azon biztosítást, hogy valamint a Bachok törekvései dacára soha sem néztük őket külföldieknek, ugy — bár mit mondjanak a Bánság földén még ma is levő mérföldmutatók, hogy hány mérföldnyire állunk Magyarország határától, — mi örökkén egy hazának fogjuk e földet, egy nemzet tagjaiul magunkat nézni.

Egy legyen magyar hazánk,	Hegy s folyó nem rak határt
Meddig az magyar lesz;	Testvér nemzeteknek,
Bár hegy innen, bár tul áll,	Hol a lélek és a szív,
Az nekünk egyet tesz.	És a nyelv egyeznek!
Mit nekünk akkor folyé,	
Mit nekünk határszél,	
Két hazának mesgyein,	
Hogyha benn egység él? —	

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.

HIRDETÉSEK.

Egy diófából készült bécsi

ZONGORA

35 sz.

3—10

mely 6 1/2 nyolcadhangra terjed, és tartós kellemes hangulattal bir, jutányos áron eladandó a jósefkülvárosi 233. számú házban az uri utcában. Közelebbi értesítést szerezhetni szerkesztőségünknel.

Nevelő kerestetik

egy igen jó temesvári család házába, a ki a francia és a magyar nyelvben tökéletesen jártas, és jó föltételekre számolhat. Ajánlásokat lehet intézni e lapok szerkesztőségéhez.